

ČUČORIEDKA ZÁHRADNÁ

Čučoriedka (*Vaccinium corymbosum*) pochádza zo Severnej Ameriky. Kry dosahujú výšku 2 m. Kvitne v druhej polovici mája, plody dozrievajú od začiatku júla do polovice septembra v závislosti od odrody. Patrí medzi rastliny, ktoré majú veľmi špecifické nároky na pôdu.

Výber stanovišťa je kľúčová záležitosť úspešného pestovania. Nevhodné stanovište je najčastejšou príčinou problémov a neúspechu ich pestovania. Čučoriedka vyžaduje pôdy ľahké (piesočnaté), silne kyslé (pH KCl 3,5 - 4,5), humusovité (s obsahom humusu okolo 10%), dostatočne vlhké a vzdušné (ľahko priepustné). Najčastejšie sa prirodzene vyskytujú v okolí ihličnatých (borovicových) lesov. Čučoriedka nie je náročná na minerálnu výživu. Optimálna zásoba živín je 1,5 - 2 mg P/100g pôdy, 3 - 5 mg K/100 g pôdy a 2,5 - 4 mg Mg/100 g pôdy. Ak je zásoba živín nižšia, treba počas prípravy pôdy doplniť obsah živín na túto úroveň. Nevhodné pH môžeme upraviť použitím práškovej síry. Menšie úpravy pH sú možné aj prídavkom rašeliny, kompostovanej kôry alebo kompostovaných ihličnatých pilín. Vhodné podmienky môžeme dosiahnuť aj sadením rastlín do jám, kde pripravíme vhodný substrát. Na jednu sadenicu je dostatočné cca 50 l zmesi kyslej rašeliny, kôry a lesnej hrabanky. V prípade, že pH pôdy je veľmi odlišné od optimálneho, sadíme rastliny do pripravenej zmesi tak, aby bola oddelená od okolitej pôdy - napr. do betónových skruží, alebo ryhy o šírke 80 - 100 cm hĺbokej 30 cm vystlatej fóliou. Z klimatického hľadiska im vyhovuje slnečné stanovište, prípadne polotieň na rovine alebo miernych svahoch. Znášajú pokles teplôt na -29 °C, ale sú citlivé na holomrazy, silné vetry a sucho.

Voda je jedným z limitujúcich faktorov pri úspešnom pestovaní čučoriedok. Zvlášť po výsadbe a v prvom roku pestovania čučoriedka vzhľadom na priepustnú pôdu a plytký koreňový systém je mimoriadne citlivá na nedostatok vody. Najväčšie nároky na vlahu má v období intenzívneho rastu bobúľ a diferenciácie kvetných pukov (máj – september). Vzhľadom na priepustný pestovateľský substrát na stanovišti je optimálna kvapková závlaha s malými pravidelnými dávkami vody. Doplnková závlaha by mala mať výdatnosť 10 – 20 l/rastlinu za týždeň, t.j. 80 – 120 mm/mes.. Intenzívne pestovanie čučoriedok a dosahovanie vysokých, pravidelných úrod kvalitných plodov je nemožné bez doplnkovej závlahy.

Štandardný **spôsob pestovania** je pásová výsadba krov v spone 3 x 1 m. Vzdialenosť radov 3 m umožňuje pohodlnú agrotechniku i zber. Medziradia zatrávňujeme a v mulčujeme, čo umožňuje prejazd mechanizácie v každom počasí. Kry v radoch sadíme vo vzdialenosti 1 – 1,5 m od seba v závislosti od odrody; od hustoty výsadby závisí veľkosť investičných nákladov, ale na druhej strane aj výška produkcie na hektár. Pre optimalizáciu vodného režimu, zábranu rastu burín a ďalšie okysľovanie pôdy používame v radoch nastielanie rastlín pilinami alebo kôrou. Dôležitá je likvidácia trvalých burín pred výsadbou a pravidelná likvidácia vyrastajúcich a náletových burín. Používame herbicídy (Casoron G), alebo buriny ničíme mechanicky (pozor na poškodenie koreňov, pretože čučoriedky plytko korenia). Čučoriedky netrpia chorobami. Významných škodcov nemajú, len v období dozrievania plodov je vhodné urobiť pre rastliny kryt s textílie, pretože plody čučoriedok sú chutnou pastvou pre vtákov.

Minerálna výživa: po vykonaní zásobného hnojenia pred výsadbou, neskôr počas rastu krov kontrolujeme obsah živín v pôde analýzou. Je dôležité poznamenať, že čučoriedka je veľmi citlivá na dostatok dusíka. Používame kyslo pôsobiacu hnojivá (síran amónny, dusičnan amónny) v delených

dávkach na jar (máj, jún). Pre mladé rastliny je dávka 30 g, pre dospelé rastliny 100-150 g síranu amónneho/rok. Fosfor a draslík môžeme aplikovať na jeseň. Nedostatok dusíka sa prejaví na listoch (žltnutie – chloróza), kedy stratia sýtu zelenú farbu.

Rez počas prvých 4 rokoch pestovania je obmedzený len na tzv. sanitárny rez, t.j. odstraňovanie výhonov slabých, chorých, poškodených mechanicky alebo mrazom. Presvetľujúci a zmladzovací rez krov robíme až od 5. roku tým, že skracujeme, alebo úplne vyrežeme najstaršie výhony, na ktorých nie sú mladé výhonky, alebo sú veľmi poliehavé. Najvhodnejší termín na rez je koniec zimy a začiatok jari.

Zber sa robí ručne a postupne podľa dozrievania plodov v 3 – 10 dňových cykloch pár dní po úplnom vyfarbení, keď dostávajú charakteristickú chuť a arómu. Pri optimálnej starostlivosti je možné predpokladať úrody 3 - 6 kg/ker.

V škôlkach sa pestuje veľa odrôd; každoročne prichádzajú aj viaceré novinky. Pre lepšie opelenie a zvýšenie úrody sa odporúča pestovanie 3 – 4 odrôd, čo súčasne umožňuje aj rozšírenie obdobia zberu využitím skorých, stredne dozrievajúcich a neskorých odrôd.

Čučoriedky

- obsahujú vitamíny A a C
- zvyšujú silu a integritu ciev
- zlepšujú krvný obeh
- obsahujú veľmi vysoké množstvo antioxidantov
- posilňujú sietnicu a podporujú jej zdravú funkciu
- znižujú krvný tlak
- riedia krv, znižujú zrážanlivosť krvi
- zlepšujú prekrvenie nervového systému

zlepšujú:

- nočné videnie
- videnie v šere
- ostrosť videnia
- intenzívne využívanie očí v každodennej práci s počítačom

Sušené ovocie a čaj boli už od 16. storočia používané ako liek proti hnačke, pri nevoľnosti a zažívacích ťažkostiach, tiež na mierne zápaly slizníc úst a hrdla.

Listy a plody sa používajú pri homeopatickej liečbe diabetu a sú používané pri výrobe džemov, zaváranín, likérov a vín.

BRUSNICA VEĽKOPLODÁ (*Vaccinium macrocarpon* Ait.)

Nároky na stanovište a výsadbu brusnice veľkoplodej sú rovnaké ako pri čučoriedkach. Brusnica veľkoplodá neznáša premokrenie pôdy. Pre vytvorenie kompaktného koberca sa odporúča vysadiť 5 sadeníc na m². Brusnica obsahuje veľké množstvo vitamínu C a E (spaľovače tukov), veľký obsah železa a vysoké množstvo antioxidantov.

